

REDACTIA: BRESOV, CALA VASILE P. 10.
ANUL LXI. NR. 39.
BRESOV, VINERI 20 FEBRUARIE (4 MARTIE) 1898.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXI.

„Gazeta” ieșe în săptămână.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la ad. colector.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, piața mare, târgul Inului Nr. 30 etajul I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. 60 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a. s. 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 39. Brașov, Vineri 20 Februarie (4 Martie) 1898.

Stratagama guvernului.

Urmărind discuțiunile, ce s'au încins în dieta unghurească cu ocaziunea dezbaterii bugetului ministeriului de justiție, ni-am dăis nu numai odată: ce s'ar fi ales de guvernul acesta „liberal” și de partida lui, decât nu erau naționalitățile și nu era pretinsa lor agitațiune, cu care se pōtă acoperi tōtă miseria guvernării lor incapabile și rele?

Ministrul Erdely strins în chingă din cauza monstruōselor sale ordonanțe și a fiascului, ce l'a suferit guvernul prin neprevăderea și nedibăcia sa în cestiunea socialistilor, n'a aflat alt mijloc de scăpare, decât a-le veni „patrioților” cu „agitațiunile naționalităților” și cu marele isprăvi, ce le-ar fi făcut actualul cabinet Banffy în suprimarea lor.

Și ce a adus înainte ministrul vorbind de politica față cu „agitațiunile naționalităților”? Vorbe mari și umflate, afirmări cu totul generale și vage, fără de cea mai mică concretizare a acțiunii guvernului contra pretinsei agitațiuni, tōte însoțite de-o grosolană lăudăroșie, de care pot fi capabili numai actualii „patrioți” dela cărmă.

N'a spus ministrul de justiție cu nici un cuvânt, în ce consistă acele „agitațiuni” ale naționalităților, ci s'a mărginit numai a-le pune alături cu agitațiunile socialiste și a afirma, că pe cele dintăi ministrul președinte Banffy le-a înăbușit, luând însu-și firele lor în mână. Când a afirmat însă, că același Banffy nu dă pace nici un moment „agitorilor”, un deputat din stânga estremă l'a întrebat: „Unde sunt?”

Acest deputat, pōte inconștiu, a nimerit cu întrebarea lui cuiul cu cap.

Agitatorii naționalităților nu

sunt, decât numai în inchipuirea capetelor infierbentate șoviniste și în politica guvernului, care și-i crează anume, ca să-i întrebuințeze ca armă spre a spăria și 'a îmblânzi pe cei din opoziție ori de câte ori ajung a fi pentru el prea incomozi.

În realitate, ceea ce substituie ministrul cuvântului „agitor” și „agitațiune”, nu este, decât numai cea mai leală și legală opozițiune, ce o fac naționalitățile unui sistem de guvernare, care le calcă în picior tōte drepturile și le impedează în modul cel mai brutal în dezvoltarea lor firească.

De n'ar fi așa, ministrul Erdely nu și-ar fi audiat imputarea, că prea s'a ținut numai în generalități vorbind de mișcarea naționalităților și, în legătură cu ea, de obstrucțiunea kossuthiștilor.

Prin aducerea în legătură a acelei obstrucțiuni cu „agitorii” naționalităților și prin afirmarea, că de atunci „acești inimi ai statului desvōltă o mai mare activitate”, ministrul Erdely a dat de gol stratagama guvernului de-a se folosi de pretinșea agitațiune în contra opoziției maghiare.

Cumcă tōte afirmările de soiul acesta sunt curate născociri ale fantaziei guvernamentale, prin cari se urmăresc intențiuni cu totul a parte, nici că mai e lipsă s'o spunem. Foile guvernamentale au dat pe față cu destulă sinceritate acele intențiuni și acum le mai întărește și ministrul Erdely.

Tot ce este adevăr în afirmările sale se reduce la faptul, că curțile cu jurați au condamnat și condamnă pe toți câți sunt citați înaintea lor din sinul naționalităților pentru delictul modern al „agitațiunii”, o invențiune specifică a ingeniului legislatorilor maghiari.

Cu alte cuvinte, tot ce face opozițiune stăpânirii de ađi în apărarea dreptului naționalităților este dinainte pus sub anatema agitațiunii și în anumite cazuri e de ajuns ca cineva să fiă citat înaintea curții cu jurați pentru-ca să figureze ca agitator de naționalitate și să fiă sigur de un verdict condamnator. Ori dōră va crede cineva, că presa maghiară a ațitat trei-deci de ani în contra naționalităților, fără ca să-și pōtă crea între ai săi o opiniune publică, care să fiă pătrunsă de cele ce le aude din gura procurorilor sistemului domitor?

N'a putut ministrul de justiție să specifice nimic, n'a putut să constate nimic, afară de faptul brutal al nemilōselor condamnări. Cu tōte acestea nu s'a sfiit a pune pretinșele agitațiuni ale naționalităților alături cu agitațiunile socialiste și a declara și unele și altele ca în egală măsură periculoase statului și bunăstării lui.

Este totuși o cutezare prea mare din partea unui ministru de justiție, a arunca pe opozanții naționalităților într'un cazan cu socialiștii din Sabolciu, Bodrog etc. și de aceea trebuie să mai revenim la această curiosă și dușmănoasă asemănare.

Reforma legii de presă. Ministrul unghuresc de justiție în discursul său ținut în cameră la 1 Martie n. e., pe care discurs îl reamăm mai jos, vorbește de-un „membru fruntaș al țiaristicii maghiare”, pe care l'a însărcinat cu elaborarea unui proiect pentru o nouă lege de presă. „Alkotmány” este informat, că acest țiarist maghiar e redactorul responsabil al guvernamentalului „Pesti Naplo”, Dr. Kenedi Géza, care însă din partea fostului ministru de justiție Szilagy a primit însărci-

narea de a-se ocupa cu studiarea cestiunilor de presă. Se țice, că acest Kenedi ar fi dat probe, că e un aderent al libertății pressei, — se 'nțelege, al pressei „patriotice”.

Guvernul, poliția și socialiștii.

Ministrul unghuresc de justiție Erdely a dat un nou ordin procuraturii din Budapesta, provocându-o, ca în cestiunea confiscării țiarelor să procedă cu mare precauțiune și, înainte de-a le confisca, să cetesă țiarul cu cea mai mare băgare de seamă, ca să nu se repete cazul, că pe lângă tōte ce s'a lăsat afară articolul incriminat, fōia totuși să se confisce din nou, cum s'a întâmplat cu fōia socialistă „Népszava”, din care același număr a fost confiscat și de patru ori.

— Poliția din Budapesta continuă încă și acum de-a fotografia cu forța, când pe unul, când pe altul. În timpul din urmă a fost dus cu sila la fotograf și țiaristul Mezőfi. Clubul țiaristilor unghuri din Budapesta a hotărât, să facă arătare la procuratură în contra poliției pentru abus de putere în oficiu, cerând satisfacțiune pentru această vătămăre a libertății individuale. Arătarea va fi predată corporativ, fiind subscrișă de numeroși membri ai clubului. Se vor adresa și către ministrul de justiție, cerând pedepsirea acestei procederi ilegale a poliției.

— Socialiștii de altă parte continuă de-a manifesta o atitudine amenințătoare. În Bodrogköz, președintele socialist Pap Mihaly a început să agite pe față, îndemnând poporul să nu mai dea cartiere miliției; un alt președinte socialist a ținut adunare de popor. Amândoi au fost prinși și arestați. Poporul a sărit să-i scōtă din închisōre, mai mulți inși au fost arestați. Sciri neliniștitoare sosesc și din Bodrog-Szerdahely. Pe lângă tōtă prezența miliției și gendarmeriei, socialiștii, cum se vede, nu se astempără.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Pagină din istoria războiului slavo-turcesc.

(Narațiune, de G. Veririgen.)

— Și când a plecat?

— O fi mai o săptămână. S'a luat notiță de acesta și prin țiare; nu s'a scris însă numele ei întreg, ci numai literele inițiale. Am la mine numărul acelu țiar; decât doresci țil arăt... Manya, adă țiarul, în care e vorba despre Natașa.)

În odaia vecină se auzi mișcare, sunet de hârtie și apără în prag o copilă de doi-spre-dece ani, ținând un țiar în mână. Ea întinse țiarul oșpelui, un om tînăr, de pe a cărui față se putea ceti cea mai mare mirare, — fetița rămase în apropierea lui.

— Aici e, pe pagina acesta... așteptă... ț'o caut.

Și ea își puse cu iuteală degetul delicat pe rândurile fōrte bine cunoscute.

Tînărul bărbat începă să citescă cu sete. Copila îl privia cu ochi radioși, așteptând să audă, ce va țice, cum va judeca el ceea-ce a cetit. În țiar se afla următōrea notiță:

„Eri, o mică societate a însoțit la gară pe-o tînără fată. Din isvor sigur scim, că această tînără fată e domnișōra N., a călătorit în Serbia, ca acolo să între în tagma surorilor de caritate. Și-a prefăcut tōtă averea în bani, ce-i duse cu sine, destinându-i pentru acoperirea lipselor fraților Slavi. Între cei ce-o însoțeau am vădăut o copilă de doi-spre-dece ani, de sigur era soră sau rudă de aprōpe a călătōrei și plângea cu voce tare, ér când locomotiva plecă, țise cu desperare: „De ce, de ce nu mă lasă și pe mine cu ea?”

— Despre d-ta e vorba aici, Mașa? Și d-ta te-ai pregătit pentru Serbia? întrebă încet tînărul privind la copilă. Ea roși și-și plecă ochii; buzele îi tremurau cu nervositate.

— Despre ea, despre ea! observă mamă-sa. Acum fiă-care se pregătește pentru Serbia, chiar și copiii. Spre supărarea noastră, ei și-au uitat de lecții, sunt ocupați cu politica, stau să inghită țiarele, ér la părinți nici că se mai gândesc.

Copila roși și mai tare, aruncă asupra mamei sale o privire spărioasă și rugătoare și eși repede din odaie. Când ușa se închise în urmă-i, stăpâna casei se apropiă de oșpe și începă a povesti încet și blând zimbând:

— Veđi, Stepanici Nicolai, eu dojenesc această copilă, deși înaintea mea ea este o adevărată eroină! Da, nu glumesc... Inchipuesce-ți, ce a făcut! De când cu scirile despre război, ea cetesece tōte țiarele, și le cetesece parcă le-ar sōrbe cu ochii. Apoi tōtă țiuica nu vorbește de alt-ceva decât despre Turci și Sērbii. Ingenuncheză mai mult de-o jumătate de oră și se rogă pentru Slavi. La început nu dam atențiune acestui lucru, mai tārđiu am observat, că și-a uitat de lecții. Ana Karlovna mi-se plânge asupra ei, nu e mulțămită cu ea. Ei, imi gândesc, va trece totul da grabă, la copii nimic nu durază mult. Sunt două săptămăni de când într'o nōpte mă trezesc și aud, că cine-va umblă încetișor prin odaia copiilor.

Oșpele asculta silit această istorie și era fōrte supărat asupra limbuței stăpânei, căreia ar fi voit să-i pună câte-va grave întrebări. Acum însă începă să-l intereseze și pe el povestirea.

— Nu cum-va a voit să fugă în Serbia? întrebă el zimbând.

— Ascultă numai domnule, răspunse femeia suridând... Am voit să întreb, cine umblă prin odaia, der am adormit, ér dimineța intră la mine Ana Karlovna, — Scii, țise ea, ce s'a întâmplat? Mașa a

fugit ađi nōpte! Piciōrele imi refuză serviciul. Cum? unde? încătrău? Dér de ce te sperii?! țise ea, — aici e, n'a fugit, am readus-o.

— Ei, dér cum s'a petrecut lucrul, ce a făcut Mașa? supune-mi te rog amănunțit! țise oșpele călduros.

— Eță cum s'a petrecut... Ea însă-și mi-a povestit mai tārđiu între lacrimi și plâns, că de mult se pregătise a fugi în Serbia, fiind-că a promis cu jurământ lui Dumnezeu, că va îngriji de ostașii slavi răniți în luptă. Tōte și le-a precugetat și pregătit. Mi-a scris o scrisōre spunându-mi, că va pricinui mare durere părinților, dér mai mult nu pōte birui eu sine, atât de mult compătinesce pe bieții Slavi. Se rogă să-i iertăm și să ne rugăm pentru ea. Și-a căștigat cum-va mantaua veche a lui Maximilian, chipiul, cămașa, cismele, în sfirșit întregă garderoba băiatului. Și-a adunat într'un mic săculeț tōte cele trebuincioase, albituri, ac, ață, piepten... Mai restau banii și pasportul... Sciea, că de pasport are neapărată trebuință.

— Și ce a făcut?

— S'a gândit, s'a rēsgândit... une și-a făcut ea un pasport; a înțipat pe el sigilul meu... Avea o rublă și 65 colpeici, afară de aceste parale mai avea la

Cursul la bursa din Viena.

Din 2 Martie 1898.

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta ung. de aur 4%, Renta de corone ung. 4%, Impr. cail. fer. ung. in aur 4 1/2%) and Price.

EQUITABLE

societate pentru asigurarea vietii, publică sumele principale a incheierii socotelor pe anul 1897.

Activa totală a societății:

Table with 2 columns: Description (e.g., Cu finea anului 1897, Obligămintele totale cu finea anului 1897) and Amount.

AVIS!

Prenumerațiunile la Gazeta Transilvaniei se pot face și reînnoiri și când dela 1-ma și 15 a fiă-cărei luni.

Domnii abonați se binevoiescă a arăta în deosebi, când voiesc ca espedarea să li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonează din nou se binevoiescă a scrie adresa amurrit și să arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Cursul pieței Brașov

Din 3 Martie 1898.

Table with 3 columns: Item (e.g., Bancnota rom. Camp, Argint român. Camp), Buy Price, and Sell Price.

AVIS

Louise Stenner,

profesora de cântări

la școala de fete evanghel. din loc se recomandă On. public ca profesora de pian și de cântări solo.

Locuința, strada neagră Nr. 44 etagiu I.

163.2-2

Dela TIPOGRAFIA „AURORA“, A. TODORAN

din Gherla - Szamosujvár,

se pot procura următoarele cărți:

8-10

Large table listing various books for sale with columns for title, author, and price. Includes titles like 'Predice pentru Dumineci', 'Dialogul Țigănilui cu S. Petru', 'Opera unui om de bine', etc.

Tot de-aici se pot procura și tot soiul de cărți și recuise de școlă, precum și alte cărți apărute ori și unde. Tote cărțile de mai sus se pot procura și direct dela „TIPOGRAFIA A. MUREȘIANU“ din Brașov.